

81 PCT. AF DANSKERNE MENER DER KAN FÅS MERE SERVICE FOR PENGENE I DEN OFFENTLIGE SEKTOR

81 pct. af danskerne mener, at man kan få mere service for de ressourcer, der anvendes i den offentlige sektor i dag. 19 pct. har den modsatte mening. Det fremgår af en meningsmåling, Catinet har lavet for CEPOS. Dette kan tages som udtryk for, at der er opbakning til regeringens handlingsplan for øget effektivitet. Rationaliseringsgevinsten i handlingsplanen udgør op til 7 mia. kr. og 11.000 færre ansatte inden for bl.a. administration. Men der er basis for mere. Regeringens handlingsplan indeholder nemlig ikke en strategi for øgede udliciteringer. Danske og internationale videnskabelige undersøgelser finder en effektivitetsgevinst på 20-30 pct. ved opgavevaretagelse på private konkurrencemarkeder sammenlignet med offentlige monopoler. Dermed ligger der betydelige potentielle gevinster ved at øge udliciteringerne. I en undersøgelse som Rambøll Management har udarbejdet for CEPOS beregnes de forventede effektivitetsgevinster ved øget udlicitering i kommunerne. Undersøgelsen finder forventede effektivitetsgevinster på 15 mia. kr. ved øget udlicitering. Derudover kan der gennemføres effektiviseringer gennem den såkaldte grønthøstermetode, hvor fx 1 pct. af rammen beskæres og placeres i en omprioriteringspulje, der kan anvendes til borgernær service. En sådan metode vil kunne give et råderum på 3 mia. kr. årligt eller 12 mia. kr. over fire år i regioner og kommuner. Endvidere kan der gennemføres målrettede rationaliseringer på fx administrationsområdet mv. Socialdemokraterne har givet et bud på dette i deres finanslovsoplæg for 2008, hvor der er skitseret potentielle personaleeffektiviseringer på administrationsområdet svarende til 15-25.000 personer. Det er betydeligt mere end regeringens handlingsplan, hvor oplægget er godt 4.400 personer. Samlet set lægger Socialdemokraternes ideer til personaleeffektiviseringer op til en rationaliseringsgevinst på 37.000 personer mod regeringens 11.000 personer. Følges Socialdemokraternes forslag, kan der hentes en budgetforbedring på knap 12 mia. kr. Dette ligger ud over regeringens handlingsplan.

Catinet har for CEPOS spurgt danskerne om, hvorvidt de mener, at man kan få mere kvalitet ud af de ressourcer, der i dag er i den offentlige sektor. I målingen mener 81 pct. af danskerne, at man kan få mere service for pengene, mens 19 pct. er af den modsatte opfattelse, jf. tabel 1.

Tabel 1. Resultat af meningsmåling

Mener du, at man kan få mere kvalitet ud af de ressourcer, der i dag er i den offentlige sektor, hvis man tilrettelægger arbejdet anderledes?	
Ja	81%
Nej	19%

Anm.: Meningsmålingen er foretaget af Catinet på 1002 personer over 18 år i perioden 08/03-16/03 2008. 122 personer, svarende til 12,1 pct., svarede "ved ikke" og er ikke medtaget i tabellen.

VK-regeringen er startet med Handlingsplanen

Danskerne synes således at bakke op om tankegangen i regeringens "Handlingsplan for at frigøre ressourcer til borgernær service, juni 2008", som fokuserer på at få mere kvalitet for pengene. Planen lægger op til, at der i regioner og kommuner høstes en effektiviseringsgevinst bl.a. ved at rationalisere administrationen og sænke sygefraværet. Hertil kommer et oplæg til bl.a. bedre indkøb og mindre energiforbrug. Alt i alt indeholder regeringens handlingsplan et effektiviseringspotentiale på 7 mia. kr., der kan anvendes til bedre service i den offentlige sektor. Effektivitetsgevinsten målt i antal offentligt ansatte svarer til 11.000 personer.

Potentiale ved flere udliciteringer: 15 mia. kr.

I regeringens handlingsplan er der ikke indregnet gevinsten fra konkurrenceudsættelse af den offentlige sektor. Danske og internationale videnskabelige undersøgelser finder en effektivitetsgevinst på 20-30 pct. ved opgavevaretagelse på private konkurrencemarkeder sammenlignet med offentlige monopoler.

På trods af dette har der i den kommunale sektor over en længere årrække kun været en svag stigning i udliciteringsgraden målt ved den såkaldte PLI-indikator¹, der i 2007 udgør 23,7 pct.² Derfor ligger der et betydeligt potentiale i at øge konkurrenceudsættelsen og overlade produktionen af ydelser til effektive private virksomheder.

I en undersøgelse, som Rambøll Management har udarbejdet for CEPOS, beregnes de forventede effektivitetsgevinster ved øget udlicitering i kommunerne. Undersøgelsen finder forventede effektivitetsgevinster på 15 mia. kr. ved øget udlicitering. Forudsætningen herfor er en gennemsnitlig effektivitetsgevinst på 16,6 pct. og at der sker en mærkbar stigning i kommunernes udliciteringer (til ca. 70 pct.)³.

Potentiale for mere ved yderligere grønthøster-effektiviseringer: 12 mia. kr.

Regeringens handlingsplan medfører personaleeffektiviseringer svarende til 11.000 offentligt ansatte. Men der er potentiale for mere. Flere undersøgelser har fundet faldende eller stagnerende effektivitet i den offentlige sektor. Finansministeriet fandt i en undersøgelse i 2001⁴, at produktiviteten gennem 1990'erne i den offentlige sektor faldt med 10 pct. Vismændene fandt i en undersøgelse i 2004⁵ en stagnerende eller faldende produktivitet på udvalgte offentlige velfærdsområder. Det indikerer, at der ud over regeringens handlingsplan er et betydeligt potentiale for rationaliseringer i den offentlige sektor.

En effektivitetsgevinst kan hentes ved den såkaldte grønthøstermetode, hvor fx det offentlige forbrug i kommuner og regioner initialt reduceres med 1 pct. i gennemsnit om året. Gevinsten herfra kan så bruges til fx at forbedre den borgernære service. Udgangspunktet er her, at den private sektor øger produktiviteten med ca. 2 pct. om året, og dette antages også til en hvis grad at ske i den offentlige sektor⁶. Denne grønthøstermetode vil give et råderum på ca. 3 mia. kr. årligt (det offentlige forbrug i regioner og kommuner udgør ca. 300 mia. kr.). I løbet af 4 år hentes en gevinst på 12 mia. kr. Et sådan råderum kan avendes af politikerne til prioriterede opgaver, herunder borgernær service. Ideen med grønthøstermetoden er, at de offentlige institutioner får frihedsgraden til at rationalisere der, hvor de vurderer, at potentialet er størst.

¹ Den private leverandørindikator (PLI) viser andelen af kommunernes brug af private leverandører i forhold til den del af kommunernes samlede opgaveløsning, der kan varetages af private leverandører. PLI afspejler brugen af private leverandører både i den almindelige kommunale opgavevaretagelse og på de områder, hvor der er indført fritvalgsordninger. PLI tager dermed højde for noget af den kritik, der har været af udliciteringsindikatoren. Kilde: KL.

² Landsgennemsnittet for 2007 er 23,7, men heri er der ikke taget højde for, at kommunerne i forbindelse med kommunalreformen har overtaget nogle opgaver med en høj udliciteringsgrad. Dette forklarer if. Økonomi- og Erhvervsministeriet ca. 1,5 procentpoint af stigningen, hvorfor udliciteringsgraden reelt er godt 22 pct.

³ Se CEPOS-notat: Stort udliciteringspotentiale på 15 mia. kr. i den kommunale sektor, 12. juni 2008.

⁴ Budgetredegørelse 2000/2001, januar 2001, Finansministeriet.

⁵ Dansk Økonomi Forår 2004, Det Økonomiske Råd.

⁶ Der kan argumenteres for, at det på sigt kan være svært at hente en produktivitetstigning på 2 pct. årligt i arbejdskraftintensive ydelser. Omvendt kan der på kortere sigt være mere at hente grundet initial ineffektiv produktion.

Målrettede initiativer: 12 mia. kr.

En anden metode til at høste effektiviseringsgevinster er gennem målrettede initiativer. I den forbindelse har Socialdemokraterne i deres finanslovsforslag for 2008⁷ opstillet et scenarie for diverse personaleeffektiviseringer. Oplægget indeholder personaleeffektiviseringer svarende til ca. 37.000 personer. Heraf tegner det administrative område sig for 20.000 personer (15-25.000 personer). Herudover er der effektiviseringer inden for nedbringelse af sygefravær samt ny teknologi, der overstiger skønnet i regeringens plan.

Tabel 2. Forslag til personaleeffektiviseringer af den offentlige sektor, Regeringen og Socialdemokraterne

	Regeringen	Socialdemokraterne	Forskel
Administration	4.400	20.000	15.600
Sygefravær	4.100	7.000	2.900
Ny teknologi	2.750	7.000	4.250
Målrettet prioritering	0	3.000	3.000
I alt personer	11.250	37.000	25.750
I mia. kr.	5,100	16,773	11,673

Note: Finansministeriet angiver en samlet besparelse på 7 mia. kr. I tabellen er posten "Indkøb og energi" udeladt, da der ikke er personaleeffektiviseringer ved denne post, men en besparelse på 1,9 mia. kr. Derfor er den samlede besparelse ved ovenstående personaleeffektiviseringer 5,1 mia. kr. Besparelsen ved Socialdemokraternes forslag er udregnet ved at gange de 37.000 med besparelsen pr. person ved regeringens forslag.

Kilde: Borgernær service - Handlingsplan for at frigøre ressourcer til borgernær service, Finansministeriet, 2008; Ny ansvarlighed, oplæg til finanslov for 2008, Socialdemokraterne og egne beregninger.

Samlet set indeholder Socialdemokraternes oplæg effektiviseringer svarende til 37.000 personer eller godt 25.000 personer mere end regeringens oplæg. I forhold til regeringens plan ligger der altså et potentiale på yderligere 25.000 personer eller ca. 12 mia. kr. Såfremt råderummet ikke skal bruges til bedre service eller gældsafvikling, kan det anvendes til at lette kommuneskatten med 1½ procentpoint eller fjerne 10 procentpoint på topskatten.

⁷ "Ny ansvarlighed", oplæg til finanslov for 2008, Socialdemokraterne.